

'Şiir benim kalemdir'

"Ardıl", Güven Turan'ın, bir roman yazıp yeni şiir dizisine başladığı altı yıllık bir zaman diliminin verimi şiirlerini bir araya getiriyor.

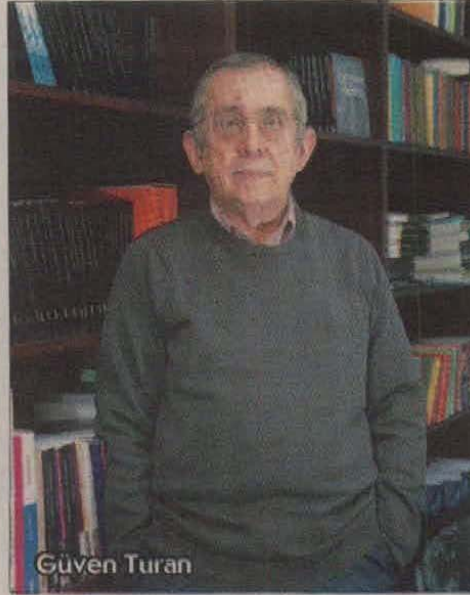
REYYAN BAYAR

Altı yıl aradan sonra şiire, Ardıl'la yeniden merhaba dediniz. Tabii o arada bir roman da okuduk sizden. Geçen zamanın edebiyatınıza, özelden şiirinize etkisi nasıl oldu? Bu yeni kitap, şiirinize nasıl bir dönemi imliyor sizce?

■ Dediğiniz gibi o arada, bir roman çıktı: Yaz Üçgeni ve ayrıca yeni bir şiir dizisine de başladım: Aksak Soneler. Ardıl, gerçekte çok uzun bir sürece yayılmış çeşitli kitap çalışmalarının arasında kendini zorla(!) yazdıran şiirlerden oluşuyor büyük ölçüde. Benim sıkı-düzen yazma çalışmalarından kendini koparan şiirler bunlar genellikle.

■ Nasıl bir şiir diliydi Ardıl'da yaratmaya çalıştığınız?

■ Bir Albümde Dört Mevsim'le başlayarak kırık ritimli, minimal bir şiir arayışı içine girmiştik. Gizli Alanlar beşlisi bu arayışın devam ettiği çok uzun bir süreçti. Bu şiirler bu çalışmanın dışında, "yerleşik" bir dille ama benim Peş'le başlayan şiir damarında geldi uzun bir süreç boyunca. Kimi şiirler bir küçük

Güven Turan

öbek oluşturdu kimi bütünüyle bağımsızdı. "Avignon" ve "Amasya" hâlâ yapmayı çok istediğim, Görülen Kentler'in bir devamı olacak, adını Başka Kentler Başka Ülkeler diye düşündüğüm bir kitabın öncüleri olabilir. Kitabın ilk şiiriyle son şiirinin serüveni başka... Şimdi anlatması uzun sürer. Şiirlerin altlarındaki tarih öykülerini biraz açık ediyor sanırım.

■ Çeviri, şiir, deneme, eleştiri, roman ve öykü türlerinde eserler verdiniz bugüne dek. Kendinizi "şair" olarak mı nitelersiniz?

■ Daha 1960'ta, ilk şiirlerimi yazarken kendime rol modeli olarak modernist İngiliz ve Amerikalı yazarları seçmiştim. Bu yazarların neredeyse tümü, bütün alanlarda yazıyordu. Hatta 1962'de Herbert Read'i okumaya başlayınca sanatla da ilgilenmeye, sanat üstüne yazmaya da hazırlamaya başladım kendimi. Yazdığım bütün dallarda, o dalın içinde kalmaya, birini ötekine bulaştırmamaya dikkat ettim. Gene de şiiri bütün türlerin üstünde tuttuğum için kendimi şair (ve yazar) diye konumluyorum. Aynı anda birkaç türde çalışmayı da seviyorum. Örneğin Aksak Soneler'i yazarken şimdilerde, tezgâhımda beşinci roman ve bir öykü kitabı (adı şimdilik Limonluk) da var ama şiir her zaman olduğu gibi gene önceliği almış durumda.

"ŞAİR DEĞİL ŞİİR KONUŞMALI"

■ Kaleme aldığınız 2016 Dünya Şiir Bildirisi'nde şiirin günümüzde sadece işlevi değil; görevlerinin de olduğunu altını çiziyorsunuz. Sizce nedir bu görevler?

■ Bence şiirin görevi dünyayı dile getirmektir. Gerçi artık evrenin odağında dünya yok ama dünyanın odağında insan var. Çünkü dünyayı ve hatta evreni tanımaya çalışan, tanımlamaya çalışan, adlandıran ve anlamlandıran insan. Hayvanlar iletişim kuruyor yani bir bakıma dil kullanıyor hatta bitkilerin bile iletişim kurduğu neredeyse kesinlik kazandı ama bu dili iletişim ötesinde kullanan yani bir üst-dil yaratabilen sadece insan. Bu üst dil kullanımını doruktaki oluşumu da bana göre şiir. Böyle bir zincirleme düşünce içinde, şiirin ikinci görevi öznesi olan dili korumak... Oysa dil, o bildiri de de sözünü ettiğim gibi bugün 1984'ü çoktan aşmış bir kirlenme içinde. Bir görevi daha var: Her ne olursa olsun "kral çıplak!" demek. Bu söyleyebilme ahlakını hâlâ taşıyan tek anlatım aracı şiir.

■ Yine aynı bildiride, bütün dünyayı saran kan, ölüm ve sefaletin nedeni olarak sevgisizliği gösterip tüm bunlar karşısında güç alınacak şeyin ise şiir olduğunu vurgulamıştınız. Ardıl, sizin böylesi bir gündemde sığmağınız olmuş gibi görünüyor... Ne dersiniz?

■ Kierkegaard, "hüzün benim 'kale'mdir" demişti ya ben de hep "Şiir benim 'kale'mdir" diyorum. Yalnız yazar olarak da değil, okuyarak da. Her ne okursam okuyayım, şiir okumayı atladığım bir gün yoktur benim. Bu arada, o bildiriye bugün yazsam, "sevgisizliğin" başına "saygı duymama"yı koyardım. Bence işin başı saygı. Çünkü saygıda akılcılık var. Düşünmek var. Ahlıksallık var. Bunu kafama dank ettiren de hayvan hakları üstüne yazan bir yazarm, "Ben hayvanları sevmekten de önce onlara saygı duyuyorum" demesi. Neyse, yerimiz sınırlı, dile saygının bir belirtisi de gevezelik yapmamak değil midir? Asıl konuşması gerekenin şair değil şiir olması gerektiğine inanırım ben. ■